

Andrzej ŁUCZYŃSKI, *Młodzież zagrożona wykluczeniem. Prewencyjny potencjał pedagogii ks. Jana Bosko*, Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL 2018, ss. 416, ISBN 978-83-7306-807-0.

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rped20121-13>

W kontekście nasilonych w ostatnich dziesięcioleciach zmian społeczno-kulturowych obejmujących swym zasięgiem dziedzinę rozwoju i wychowania młodego pokolenia, czymś wręcz koniecznym staje się pogłębiona refleksja teoretyczna nad tymi zjawiskami. Andrzej Łuczyński we wstępie do recenzowanej książki pisze: „Młodzi ludzie żyjąc współcześnie w społecznościach wielokulturowych, doświadczają złożonej rzeczywistości, która zawiera zróżnicowane koncepcje osoby i odmienne formy współżycia społecznego. Poznając świat ludzi młodych, spotykamy się w nim obecnie ze szczególnie niepokojącym zjawiskiem, jakim jest dramatyczna sytuacja wykluczenia społecznego i wychowawczego, której doświadczają wiele dzieci i młodzieży. [...] Wyzwania związane z trudnościami, jakie dotyczą współczesną młodzież, wzbudzają przekonanie, że instytucje i organizacje wychowawcze mają wiele do zaoferowania młodym, ich rodzinom i kulturom, do których przynależą” (s. 5). Tak nakreślone tło odsłania główny cel publikacji, którym jest „zapoznanie czytelnika z procesem wychowania młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym w systemie prewencyjnym ks. Jana Bosko” (s. 9). Dla wielu współczesnych wychowawców okazuje się on być autentycznym wzorem pedagoga, który wychowywał młodzież w swym niepowtarzalnym stylu – opartym na miłości, dialogu, formacji społecznej i chrześcijańskiej.

Publikacja podzielona jest na cztery rozdziały. Rozdział pierwszy poświęcono tematyce antropologicznych uwarunkowań procesu wychowania. Za uzasadnione uznać należy podejmowanie tak ukierunkowanych dociekań oraz umiejętne sięgnięcie do treści antropologicznych. W obliczu współczesnych uwarunkowań społecznych i kulturowych zadanie to nie wydaje się łatwe. Punktem wyjścia dla poczynionych analiz stało się zatem ukazanie personalistycznej koncepcji człowieka oraz wychowania jako wspomaganie jego rozwoju. W tym kontekście ukazano niezbywalną oraz niezastępowalną rolę rodziny. Rozważania podjęte w rozdziale zamyka zasadne odniesienie do roli autorytetu w wychowaniu młodego człowieka oraz jego pedagogicznego wymiaru.

W rozdziale drugim Autor poddaje analizie problematykę wykluczenia społecznego współczesnej młodzieży poprzez podjęcie namysłu nad trzema zasadniczymi obszarami. Punkt wyjścia stanowią rozważania na temat wychowania młodzieży w dobie globalizacji oraz znaczenia, jakie w tym procesie przypisuje się podstawowym środowiskom wychowania i socjalizacji, w tym także środkiem masowego przekazu. Szczególna uwaga została zwrócona na dynamizm i zagrożenia wieku adolescencji, a także na możliwe ich skutki, jak na przykład syndrom ekskluzji społecznej. Warto podkreślić, że Autor nie zostawia czytelnika bez wskazania konkretnych działań pomocowych wobec młodzieży zaniedbanej i zagrożonej wykluczeniem społecznym.

Rozdział trzeci, zatytułowany *Formowanie się myśli pedagogicznej ks. Jana Bosko*, stanowi wyraz wychowawczej troski oraz pragnienia odkrycia na nowo systemu prewencyjnego włoskiego wychowawcy XIX wieku. Służyć temu ma zwrócenie uwagi na tło społeczne i edukacyjne życia ówczesnej młodzieży oraz źródła i rozwój myśli pedagogicznej ks. Jana Bosko.

W rozdziale czwartym Łuczyński jasno wskazuje na innowacyjność systemu prewencyjnego ks. Bosko. Precyzyjne omówione są także jego istotne elementy: rozum – jako zaufanie do potencjalnych możliwości natury człowieka; religia – jako otwarcie młodego człowieka na transcendencję; miłość – jako koegzystencja z wychowankiem w dobru. Poruszone zostaje także zagadnienie stylu wychowawczego oddziaływania w systemie prewencyjnym, w którym szczególną rolę przypisuje się między innymi „pedagogicznej obecności” (s. 305), postawie dialogu wychowawcy-asystenta i wychowanka, wynikającej „z potrzeby «duchowej» bliskości” (s. 309). Na podkreślenie zasługuje także troska Autora recenzowanej publikacji o możliwie jasne i precyzyjne wskazanie specyfiki pedagogii ks. Bosko, a także jej aktualności.

Dynamiczne przemiany cywilizacyjne wprowadzają znaczną różnorodność w sposobie postrzegania i rozumienia rzeczywistości, niejednokrotnie zaciemniając integralną wizję wychowania. Złożone przemiany kulturowe sprawiają natomiast, że młodzież często staje zdezorientowana wobec społeczeństwa, wobec określonych standardów myślenia i zachowania. Docenić należy zatem trud włożony w analizę, usystematyzowanie oraz przybliżenie systemu prewencyjnego w pracy z młodzieżą zagrożoną wykluczeniem społecznym. Nie ulega wątpliwości, że należy podkreślać wagę wspomnianych problemów, które ze wszech miar wymagają teoretycznych aktualizacji, ponownego odczytywania i poszukiwania nowych możliwości praktycznych rozwiązań.

Z uznaniem przyjmując należy zatem wysiłek Autora włożony w opracowanie aktualnej propozycji wychowawczej, potrafiącej zafascynować zarówno wychowawców, jak i młodzież. Stanowi ona jednocześnie osobliwą, nieprzeciętną próbę zwrócenia uwagi na niezwykle nagłą potrzebę podjęcia gruntownej formacji społecznej i chrześcijańskiej dzieci i młodzieży, nierzadko zagrożonej skutkami zmian cywilizacyjnych. Koniecznością staje się zatem praca pokoleń w kierunku podnoszenia świadomości wychowawczej, stworzenia jak najlepszych warunków dla optymalnego funkcjonowania rodzin oraz całego społeczeństwa. Temu z pewnością przysłuży się recenzowana publikacja, która stanowi wyraz głębokiej troski o umocnienie pozycji podstawowych środowisk wychowawczych. Posiada ona wartość zarówno teoretyczno-poznawczą, jak i w znacznym stopniu praktyczną. Z uwagi na bogactwo poruszanych zagadnień godna jest polecenia nie tylko rodzicom, pedagogom, katechetom, ale także tym wszystkim, którym nie jest obojętny los współczesnej młodzieży.

*Dr Lidia Pietruszka*

*Katedra Historii Wychowania, Opieki i Pedagogiki Społecznej KUL*

*e-mail: lidiapietruska@wp.pl*